Eerste Kamer der Staten-Generaal **I**

Vergaderjaar 2026-2027

37 020 VIII Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2027

A **VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG**
Vastgesteld 17 november 2026

De vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap[1] heeft schriftelijk overleg gevoerd met de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de staatssecretaris van Onderwijs en Emancipatie over **Stand van zaken (deels) openstaande toezeggingen en (deels) niet uitgevoerde moties 2026 naar aanleiding van rappel.** Bijgaand brengt de commissie hiervan verslag uit. Dit verslag bestaat uit:

- De uitgaande brief van 29 september 2026.
- De antwoordbrief van 12 november 2026.

De griffier van de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
De Graag

[1] Samenstelling:
Van Apeldoorn (SP), Beukering (Fractie-Beukering), Van Bijsterveld (JA21), Doornhof (CDA), Fiers (PRO), Van Gasteren (Fractie-Van Gasteren), Van der Goot (OPNL), Jaspers (BBB), Karaaslan(D66), Kemperman (FVD), Van Kesteren (PVV), Van Knapen (BBB), Lagas (BBB), Van Meenen (D66), Musa (VVD), Nicolaï (PvdD), Perin-Gopie (Volt), Ramsodit (PRO), Rietkerk (CDA) (voorzitter), Van Rooijen (50PLUS), Roovers (PRO), Rosenmöller (PRO), Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), Straus (VVD), Talsma (ChristenUnie), Veldhoen (PRO) (ondervoorzitter), Visseren-Hamakers (Fractie-Visseren-Hamakers), De Vries (SGP), Walenkamp (Fractie-Walenkamp)

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE EERSTE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Den Haag, 29 september 2026

De Eerste Kamer beziet ieder jaar in hoeverre de toezeggingen die door de verschillende bewindspersonen aan deze Kamer zijn gedaan reeds zijn nagekomen en in hoeverre door de Kamer aangenomen moties zijn uitgevoerd.

Hierbij treft u digitale overzichten van respectievelijk de openstaande en deels voldane toezeggingen en van de niet of gedeeltelijk uitgevoerde moties op het beleidsterrein van uw departement, waarvan de termijn volgens onze informatie op **1 juli 2026** is verstreken. De overzichten zijn te raadplegen via de volgende links:

Rappel toezeggingen:
https://www.eerstekamer.nl/rappel_toezeggingen_2?rappel=vn17dtmx5iwp&ministerie=vgkflb6vsmv9

Rappel moties:
https://www.eerstekamer.nl/rappel_moties?rappel=vn18fxd39qv5&ministerie=vgkflb6vsmv9

De Kamer verneemt graag vóór **vrijdag 13 november 2026** wat de stand van zaken is met betrekking tot de nakoming dan wel uitvoering van de in de overzichten opgenomen toezeggingen en moties.

Indien een toezegging naar uw oordeel inmiddels is voldaan, verneemt de Kamer graag op welke wijze hieraan uitvoering is gegeven. Indien een toezegging nog niet of niet geheel is nagekomen, ontvangt de Kamer graag een prognose van de termijn waarop dit alsnog zal gebeuren. Hetzelfde geldt voor de moties op uw beleidsterrein die momenteel als niet of gedeeltelijk uitgevoerd staan geregistreerd.

Totaaloverzichten

In verband met het aantreden van het nieuwe kabinet maak ik graag van de gelegenheid gebruik om u tevens eenmalig en uitsluitend ter informatie een volledig overzicht aan te bieden van de openstaande en deels voldane toezeggingen die door uw ambtsvoorgangers zijn gedaan. In dit overzicht zijn ook toezeggingen met een onbepaalde termijn opgenomen. Daarnaast treft u een volledig overzicht aan van de door de Kamer aangenomen moties die nog niet of deels zijn uitgevoerd.

Totaaloverzicht toezeggingen:
https://www.eerstekamer.nl/rappel_toezeggingen_2?rappel=vn18dm3e5px0&ministerie=vgkflb6vsmv9

Totaaloverzicht moties:
https://www.eerstekamer.nl/rappel_moties?rappel=vn18h7axx4bg&ministerie=vgkflb6vsmv9

De Eerste Kamer tracht de registratie van toezeggingen en moties zo actueel mogelijk te houden. Hiervoor is van belang dat bewindslieden brieven, nota's en andere stukken die samenhangen met toezeggingen of moties die betrekking hebben op de Eerste Kamer (ook) rechtstreeks aan deze Kamer aanbieden, onder vermelding van de relevante registratienummers van de toezeggingen dan wel de Kamerstuknummers van de moties.

Dr. M.L. Vos
Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAP EN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS EN EMANCIPATIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 november 2026

Hierbij stuur ik u de reactie op het verzoek van de commissie OCW naar aanleiding van uw brief van 29 september 2026 over de stand van zaken rond een aantal moties en toezeggingen.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Rianne Letschert

De staatssecretaris van Onderwijs en Emancipatie,

Judith Zs.C.M. Tielen

TOEZEGGINGEN

T03725 De minister voor Primair en Voortgezet Onderwijs zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Apeldoorn (SP), toe om uit te zoeken om hoeveel kinderen van arbeidsmigranten en hoeveel kinderen van statushouders het gaat onder de nieuwkomers en dit mee te nemen in de contourenschets inzake de structurele bestendiging van het nieuwkomersonderwijs, die eind 2023 zal verschijnen.

Eerder is aan uw Kamer toegezegd de aantallen van de verschillende groepen nieuwkomers mee te nemen in de contourenschets over de structurele bestendiging van het nieuwkomersonderwijs. De Tweede Kamer is onlangs geïnformeerd over de contouren van dit voorgenomen wetsvoorstel. Een afschrift van die brief is als bijlage toegevoegd aan deze brief. In die brief gaat de staatssecretaris Onderwijs en Emancipatie ook in op de toezegging gedaan aan uw Kamer over de verschillen groepen in het onderwijs aan nieuwkomers. De uitleg hierover doen wij bij deze ook u toekomen:

De afgelopen tijd is verder verkend of en op welke wijze uit te zoeken is hoeveel kinderen van arbeidsmigranten en hoeveel kinderen van statushouders er zijn onder de kinderen die nieuwkomersonderwijs volgen. Het is echter niet mogelijk om op basis van de huidige administratie een onderscheid te maken in de verschillende soorten groepen leerlingen, zoals arbeidsmigranten of statushouders. Reden hiervoor is dat de achtergronden van deze kinderen niet geregistreerd worden. Dit verandert met het wetsvoorstel niet. In de verdere uitwerking van het wetsvoorstel heeft de staatssecretaris er aandacht voor dat het onderwijs zo goed mogelijk de belangen van kinderen met verschillende achtergronden dient. De staatssecretaris wil immers zorgen dat elk kind, ongeacht verblijfsstatus, goed onderwijs kan volgen.

T03750 De staatssecretaris Cultuur en Media zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Veldhoen (GroenLinks-PvdA), toe te bezien of de huidige monitoring inzake de inkomenspositie van makers in de av-sector voldoende beeld geeft of dat nog extra onderzoek nodig is. In gesprek met de procesbegeleider en de vertegenwoordigers van de makers wordt gewezen op de risico’s van de samenloop van de investeringsverplichting en de auteursrechtenvergoeding.

Het is inderdaad zo dat naast de investeringsverplichting geborgd moet zijn dat Nederlandse AV-makers recht hebben op een eerlijke (auteursrechtelijke) vergoeding. Hierbij kan gewezen worden op het volgende:

- De Kamerbrief Voortgang arbeidsmarktbeleid en fair pay[2].
  In deze brief van 2 juli 2026 is een passage opgenomen over de steun van OCW voor het programma fairPACCT van Platform ACCT, waarbij de sector wordt gefaciliteerd bij het voeren van de sociale dialoog. Het programma is gericht op het concretiseren van fair practice en fair pay in diverse deelsectoren in de culturele en creatieve sector. Per deelsector nemen onder andere werkenden en werkverleners plaats aan een ketentafel (gesprekstafel). Zij doen onderzoek naar betere arbeidsvoorwaarden en ontwikkelen praktijkinstrumenten, zoals tarievenrichtlijnen. Dit programma heeft ook voor de film/AV-sector afspraken en instrumenten opgeleverd, waaronder de richtlijnen voor ZZP-starttarieven en het platform filmwerkwijs.nl met digitale tools voor ondersteuning van de film/AV-sector.
- Van belang hierbij is het onafhankelijk onderzoeksrapport Meerkosten van Fair Pay in de film- en audiovisuele sector (2025) dat aantoont dat het doorvoeren

[2] *Kamerstukken II* 2025-2026, 32820-578.

van eerlijke beloningen serieuze financiële gevolgen heeft voor de AV-sector in Nederland.[3]

- In bijlage 1 van de Eerste Kamerbrief over agenda audiovisueel aanbod (november 2024) staat dat bij de evaluatie van de investeringsverplichting (start eind 2027) in ieder geval zal worden betrokken n.a.v. toezeggingen aan de Staten-Generaal: Fair pay bij producties waarin is geïnvesteerd.[4]
- Ook kan gewezen worden op de Wet versterking auteurscontractenrecht, in werking getreden op 1 januari 2026.[5] Het doel van deze wet is om de onderhandelingspositie van makers (waaronder AV-makers) en uitvoerend kunstenaars ten opzichte van exploitanten (waaronder streamingdiensten) structureel te versterken.
- Relevant hierbij is de Transparantiebundel (2024) over exploitatiecontracten tussen partijen (onder de noemer 'Transparantiebundel: Wat is een redelijke vergoeding?').[6]
- Ook kan vermeld worden dat er op korte termijn een overeenkomst wordt gesloten tussen betrokken partijen (VOD-exploitanten en AV-makers) waarin collectieve bindende afspraken zullen worden opgenomen over aanvullende vergoedingen voor AV-makers (zoals regisseurs, scenarioschrijvers en acteurs) wanneer hun werk via streamingdiensten wordt aangeboden.

T03757 De staatssecretaris Cultuur en Media zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Veldhoen (GroenLinks-PvdA), toe om in het evaluatieplan mee te nemen dat de investeringsverplichting enkel geldt voor media-instellingen die commerciële diensten op aanvraag aanbieden en niet geldt voor het aanbieden van lineaire diensten, en te bezien of dit in de toekomst mogelijk aangepast moet worden.

In de Eerste Kamerbrief over agenda audiovisueel aanbod is aan de Eerste Kamer toegezegd dat in het evaluatieplan wordt meegenomen of de investeringsverplichting die nu alleen geldt voor media-instellingen die commerciële diensten op aanvraag aanbieden (streamingdiensten), ook kan gelden voor lineaire diensten.[7] Dit zal worden bezien in het kader van de evaluatie van de investeringsverplichting die eind 2027 zal worden gestart. In de Kamerbrief staat dat het evaluatieplan (in de brief 'evaluatieontwerp' genoemd) is opgesteld aan de hand van de aanbevelingen die onder meer gebaseerd zijn op de betreffende toezeggingen aan de Staten-Generaal. De evaluatie zal (op basis van het evaluatieontwerp) eind 2027 starten. De elementen die hierin worden meegenomen, zijn opgenomen in bijlage 1 van voornoemde Kamerbrief. Gelet op de inwerkingtreding van de investeringsverplichting in 2024 en de snelle veranderingen in het medialandschap, zal het evaluatieontwerp indien nodig worden geactualiseerd op het moment dat een onafhankelijk onderzoeksbureau aan de slag gaat. Indien dit het geval is zal de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de Staten-Generaal daarover informeren.

Zoals in de desbetreffende Kamerbrief staat aangegeven zullen de volgende onderwerpen in de evaluatie worden betrokken: 1) de mogelijkheid om videoplatformdiensten, zoals in Vlaanderen, onder de reikwijdte van de investeringsverplichting te brengen, 2) Gemengde businessmodellen, zoals een combinatie van VOD en lineaire diensten, 3) Publiek-private samenwerking (bundeling van budgetten t.b.v. productiekwaliteit en zichtbaarheid), 4) Fair pay bij

---

[3] https://www.kunsten92.nl/wp-content/uploads/2025/04/Definitief-eindrapport-Fair-Pay-in-de-film-en-audiovisuele-sector-2.pdf
[4] *Kamerstukken I* 2024-2025, 36 176, E.
[5] Staatsblad 2025, 352
[6] https://www.boomportaal.nl/boek/9789462129641#1
[7] *Kamerstukken I* 2024-2025, 36 176, E.

producties waarin is geïnvesteerd. In de evaluatie zullen lineaire diensten ook als aparte dienst/businessmodel worden meengenomen.

In dit verband kan eveneens verwezen worden naar de Kamerbrief van 21 september 2026 van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap met een onderzoeksrapport 'Naar een toekomstbestendig financieringslandschap voor cultureel AV-aanbod', uitgevoerd door IDEA Consult en imec-SMIT (Vrije Universiteit Brussel).[8] Daarnaast is in deze Kamerbrief de eerste rapportage van het Commissariaat voor de Media over de voorlopige resultaten van de investeringsverplichting voor commerciële mediadiensten op aanvraag (streamingdiensten) opgenomen. De verplichting om hierover aan de Staten-Generaal te rapporteren is opgenomen in de Mediawet.

T03758 De staatssecretaris Cultuur en Media zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Walenkamp (BBB), toe bij de eerstvolgende wetswijziging – waarvoor zo snel als mogelijk een wetsvoorstel zal worden ingediend – ook streektalen, zoals het Nedersaksisch en het Limburgs, in artikel 3.29f van de Mediawet 2008 op te nemen.

De toevoeging van streektalen wordt geregeld via het wetsvoorstel lokale omroepen, via een wijziging van artikel 3.29f Mediawet 2008.[9] De Tweede Kamer is op 2 juli akkoord gegaan met het wetsvoorstel. Op 27 oktober 2026 is de Eerste Kamer akkoord gegaan. Het wetsvoorstel is op 30 oktober 2026 in werking getreden.[10]

In genoemd artikel wordt steeds na “de Nederlandse of Friese taal” ingevoegd, “of een taal die in Nederland is erkend onder deel II van het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden”. In de toelichting zoals die luidde ten tijde van de internetconsultatie, is hierover het volgende opgenomen: “Tijdens de parlementaire behandeling van het wetsvoorstel over de invoering van een investeringsverplichting voor Nederlands cultureel audiovisueel product heeft de toenmalige Staatssecretaris van OCW naar aanleiding van een vraag van het toenmalige lid van de Eerste Kamer Walenkamp toegezegd om bij de eerstvolgende wijziging van de Mediawet 2008 ook “streektalen, zoals het Nedersaksisch en het Limburgs” in artikel 3.29f van de Mediawet 2008 op te nemen. De voorgestelde wijziging geeft gevolg aan deze toezegging. Door te verwijzen naar de talen die zijn erkend onder deel II van het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden (hierna: het Handvest) wordt geen onderscheid gemaakt tussen die talen. De erkende talen zijn: Papiaments, Limburgs, Nedersaksisch, Jiddisch (Jiddisj) en Romanes. De taal- en culturele criteria voor Nederlands cultureel audiovisueel product worden zo aangevuld met de erkende talen. Dit betekent dat ook producties in één van deze talen, of producties op basis van een scenario of origineel literair werk in één van deze talen, kunnen meetellen voor de investeringsverplichting. Naast de onder deel II van het Handvest erkende talen, worden in Nederland ook streektalen (dialecten) gesproken. Voor de toepassing van artikel 3.29f kwalificeren de streektalen als Nederlands.

T03893 De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Meenen (D66), toe een vinger aan de pols te houden met betrekking tot de zorgvuldige invoering van het instrument van de capaciteitsfixus. De instellingen worden nogmaals op de handleiding van dit nieuwe instrument gewezen. Ook wordt het instrument, de capaciteitsfixus, gemonitord en geëvalueerd. De inspectie is de weg waarlangs de navolging van de wet wordt gemonitord.

---

[8] *Kamerstukken I* 2026-2027, 36 176, nr. 43.
[9] Kamerstukken I, 2025/26, 36 917, B.
[10] Stb 2026, 355.

In aanloop naar de inwerkingtreding zijn instellingen per brief van 3 juli 2024 gewezen op het belang van een zorgvuldige invoering van de capaciteitsfixus op een traject. In de brief werd het belang van een transparante procedure voor aspirant-studenten benadrukt. Ook heeft de minister van OCW specifiek aandacht gevraagd voor de bescherming van grondrechten zoals het recht op gelijke behandeling en het verbod op onderscheid op basis van nationaliteit binnen de Europese Unie.

Instellingen zijn verplicht een numerus fixus te melden bij de minister. Zo wordt de inzet van fixi en selectie continu gemonitord. De inspectie voert geregeld onderzoek uit naar het stelsel van selectie en numerus fixus. Op dit moment werkt de minister van OCW aan een wetsvoorstel dat instellingen verplicht selectieprocedures te onderbouwen. Het kabinet acht met deze invulling deze toezegging als uitgevoerd.

T04043 De Staatssecretaris zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Rooijen (50Plus), toe de Eerste Kamer op de hoogte te houden over de voortgang van de curriculumherziening in het funderend onderwijs.

Op 2 juni 2026 heeft de Eerste Kamer het Wetsvoorstel herziening wettelijke grondslagen kerndoelen[11] aangenomen.

Sinds 1 augustus 2026 zijn de vernieuwde kerndoelen voor Nederlands en rekenen en wiskunde van kracht. De kerndoelen van de overige leergebieden, te weten burgerschap, digitale geletterdheid, kunst en cultuur, bewegen en sport, mens en maatschappij, mens en natuur en de moderne vreemde talen, zijn opgenomen in een ontwerpbesluit. Dit ontwerpbesluit is 6 oktober 2026 met de Eerste Kamer gedeeld in het kader van de voorhangprocedure. In dit ontwerpbesluit zijn ook de functionele kerndoelen burgerschap en digitale geletterdheid voor het gespecialiseerd onderwijs opgenomen. De beoogde inwerkingtreding van deze set kerndoelen is 1 augustus 2027.

De kerndoelen gelden voor het primair onderwijs en de onderbouw van het voorgezet onderwijs. In de bovenbouw van het voortgezet onderwijs vormen de examenprogramma's per vak het curriculum. Die examenprogramma's worden ook geactualiseerd. In november 2026 zal de Eerste Kamer met een Kamerbrief verder worden geïnformeerd over de voortgang van de curriculumactualisatie met bijzondere aandacht voor de bovenbouw in het voortgezet onderwijs.

T04044 De Staatssecretaris zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Rooijen (50Plus), toe de Eerste Kamer te informeren over de voortgang van de normering van overhead in het funderend onderwijs, meer in het bijzonder met betrekking tot de verhouding tussen leraren voor de klas en ondersteunend personeel buiten de klas.

De Eerste Kamer is op 10 juli 2026 geïnformeerd met de brief "Verbeteringen in de bekostiging van het funderend onderwijs". In deze brief gaat de staatssecretaris in op het onderzoek naar overhead in het funderend onderwijs dat de Tweede Kamer heeft uitgevoerd en stuurt zij het rapport 'Definitie 'overhead' in het funderend onderwijs' van Andersson Elffers Felix toe. Verder licht zij toe dat zij in gesprek is met veldpartijen om te bezien wat de beste wijze van verantwoording is om transparantie over de besteding van de bekostiging te bereiken. Hierbij wordt de verhouding tussen personeel voor en buiten de klas ook meegenomen.

T04045 De Minister zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Van Rooijen (50Plus), toe de Kamer in het derde kwartaal van 2025 te informeren over een actieplan waarin het kabinet handelingsperspectieven zal schetsen die bijdragen aan het halen van de kabinetsdoelstelling om 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) te investeren in onderzoek en ontwikkeling (R&D), meer in het bijzonder de rol die Defensie hierbij zou kunnen spelen.

Op 9 oktober 2026 heeft de minister van OCW samen met de minister van Economische Zaken en Klimaat de voortgangsrapportage van het Actieplan 3% R&D naar de Tweede Kamer gestuurd. Het 3%-actieplan schetst negen opties om R&D-uitgaven structureel te verhogen, al wordt de 3% waarschijnlijk niet bereikt.[12] Het actieplan tilt de R&D-uitgaven in Nederland naar een hoger niveau en hanteert hiervoor een brede aanpak gericht op randvoorwaarden en slimme inzet van publieke middelen. Het kabinet investeert bovendien structureel €428 miljoen extra in onderzoek en wetenschap,

[11] *Kamerstukken I* 2025/26, 36 699, A.
[12] *Kamerstukken*, 2026 – 2027, 33009, nr. 194

verdeeld over de vier opgaven die zijn vastgesteld in de beleidsbrief van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: onderzoeksinfrastructuur, praktijkgericht onderzoek, Europese samenwerking en de sectorplannen.[13] In de voortgangsrapportage zit ook een uitgebreid antwoord op de vraag welke rol Defensie speelt bij het behalen van de doelstelling van 3% R&D. Het ministerie van OCW is daarnaast samen met andere betrokken departementen aangesloten bij de vormgeving van het Nationaal Programma Defensie Industrie en Innovatie (NPDII).[14]

T04046 De Minister zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Rietkerk (CDA), toe dat hij na ontvangst van de zelfregieplannen van het hoger onderwijs hierover in gesprek zal gaan met Universiteiten van Nederland (UNL) en bereid is om goede voorstellen te betrekken bij de besluitvorming over het wetsvoorstel Wet internationalisering in balans (Wib) en beide Kamers hierover te informeren.

De zelfregieplannen van universiteiten en hogescholen zijn betrokken in de vormgeving van de nota van wijziging bij de Wet internationalisering in balans (WIB) die in oktober 2026 in internetconsultatie is gegaan.[15] De voornaamste wijziging van het wetsvoorstel ziet op de veranderde verhouding tussen overheidssturing en zelfregie. De zelfregie-aanpak van Universiteiten van Nederland (UNL) vormt dus, net als die van de vereniging Hogescholen (VH), een belangrijke aanleiding voor de aanpassing van de wet.

De Tweede Kamer is geïnformeerd over de veranderde koers ten aanzien van internationale studentenstromen en de nota van wijziging in een Kamerbrief van 5 oktober 2026.[16] De nota van wijziging zelf wordt voor het einde van 2026 ter advies aangeboden aan de Raad van State. Daarna kan de parlementaire behandeling van de WIB worden voortgezet.

T04069 De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zegt de Kamer, naar aanleiding van vragen van de leden Rietkerk (CDA) en Visseren-Hamakers (PvdD), toe de motie Kostić c.s (TK 36.800 IX, 29) uit te voeren, daaronder begrepen zowel de uitvoering van het aangenomen amendement Kostić c.s. over het stapsgewijs afbouwen van subsidies voor apenproeven naar nul in 2030 (TK 36.725 VIII, 11) als het voorstel uit de toelichting van dit amendement.

Op 2 juli 2026 heeft de minister van OCW, mede namens de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, een brief gestuurd naar de Eerste en Tweede Kamer over de toekomst van onderzoek naar apen in Nederland. Hierin is de minister van OCW ingegaan op het op 3 juli 2025 aangenomen amendement Kostić c.s.[17] en op het op 24 maart 2026 aangenomen amendement Rajkowski.[18] Waar het eerste amendement de regering vroeg om stapsgewijs een toenemend deel van de subsidie aan het BPRC te oormerken voor proefdiervrije onderzoeks- en testmethoden en de ontwikkeling voor alternatieven voor dierproeven, totdat in 2030 de gehele subsidie hiervoor zou zijn geoormerkt, heeft het tweede amendement het oplopende oormerk weer teruggedraaid. Dit betekent dat onderzoeksfinanciering aan het BPRC opnieuw kan worden ingezet op basis van wetenschappelijke noodzaak en beschikbaarheid van volwaardige alternatieven. Leden van de fractie van de BBB en het lid van de Fractie-Visseren-

[13] Beleidsbrief OCW, Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 36 800 VIII, nr. 148
[14] Eindrapport EBA Defensie-industrie, *Kamerstukken,* 2026-2027, D51670
[15] https://www.internetconsultatie.nl/wetinternationaliseringinbalans/b1
[16] *Kamerstukken II* 2026/27, 36555, nr. 13)
[17] *Kamerstukken II* 2025/2026 36.725 VIII, nr. 11.
[18] *Kamerstukken II* 2025/2026 36 800 VII, nr. 83.

Hamakers hebben op 16 september 2026 naar aanleiding van bovengenoemde brief aanvullende vragen gesteld.[19] Op 29 september heeft de minister van OCW laten weten dat het niet lukt de vragen voor de gevraagde deadline te beantwoorden en de antwoorden zo spoedig toe te sturen.[20]

T04089 De minister zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen van de leden Roovers (GroenLinks-PvdA), Van Meenen (D66), Van Apeldoorn (SP) en Perin-Gopie (Volt) toe de Eerste Kamer schriftelijk te informeren over wat het kabinet doet om ambities uit de Lissabondoelstelling en het Draghi-rapport (3% van het Europese bbp naar onderzoek en innovatie) na te streven.

Op 9 oktober j.l. heeft de minister van OCW samen met de minister van Economische Zaken en Klimaat de voortgangsrapportage van het Actieplan 3% R&D naar de Tweede Kamer gestuurd. Het 3%-actieplan schetst negen opties om R&D-uitgaven structureel te verhogen, al wordt de 3% waarschijnlijk niet bereikt.[21] Het actieplan tilt de R&D-uitgaven in Nederland naar een hoger niveau en hanteert hiervoor een brede aanpak gericht op randvoorwaarden en slimme inzet van publieke middelen. Het kabinet investeert bovendien structureel €428 miljoen extra in onderzoek en wetenschap, verdeeld over de vier opgaven die zijn vastgesteld in de beleidsbrief van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap: onderzoeksinfrastructuur, praktijkgericht onderzoek, Europese samenwerking en de sectorplannen.[22]

T04091 De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van vragen van de leden Visseren-Hamakers (PvdD) en Van de Sanden (Fractie-Van de Sanden), toe in de voortgangsbrief van LVVN over het dierproevenbeleid in 2026 de Kamer te informeren over de haalbaarheid van een roadmap om de transitie naar dierproefvrije innovatie te versnellen, met zowel aandacht voor het uitfaseren van dierproeven als voor het stimuleren van ontwikkelingen ten aanzien van proefdiervrije alternatieven.

Op 12 oktober 2026 heeft de staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur een brief gestuurd naar de Eerste en Tweede Kamer over transitie proefdiervrije innovatie en dierproeven.[23] In deze brief gaat de staatssecretaris in op twee toezeggingen die de minister van OCW in het Eerste Kamerdebat van 14 oktober 2025 heeft gedaan, naar aanleiding van vragen van leden Visseren-Hamakers en Van de Sanden. Met deze brief acht het kabinet deze toezegging afgedaan.

T04094 De staatssecretaris Onderwijs en Emancipatie zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid van Meenen (D66), toe de Eerste Kamer per brief te informeren over de stand van zaken ten aanzien van brede brugklassen.

Omdat er geen betrouwbare landelijke gegevens zijn over het feitelijke aanbod van (brede) brugklassen heeft OCW aan DUO gevraagd een impactanalyse uit te voeren naar aparte registratie van brede brugklassen door scholen. We zijn daarnaast in gesprek met het veld om te kijken waar de belemmeringen zitten om brede brugklassen te organiseren en wat er nodig is op een school om deze in staat te stellen om dit te gaan doen. We zien dat met name brede vestiging/brugklas-combinatie van vmbo en havo tezamen niet vanzelf tot stand komt. Daar willen we bij de uitwerking van de middelen voor brede brugklassen specifiek maatregelen op nemen. We verwachten voor

[19] *Kamerstukken I* 2026-2027 36.725 VIII, 182286
[20] *Kamerstukken I* 2026-2027 36.725 VIII, 182575
[21] *Kamerstukken*, 2026 – 2027, 33009, nr. 194
[22] Beleidsbrief OCW, Tweede Kamer, vergaderjaar 2025–2026, 36 800 VIII, nr. 148
[23] *Kamerstukken I* 2026-2027 36.725 VIII, 182739

de zomer van 2027 de Tweede Kamer hierover te informeren.

T04189 Toezegging Rapportage over het professionaliseringsbudget in begrotingen en jaarverslagen.
De staatssecretaris van Onderwijs en Emancipatie zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Rietkerk (CDA), toe om in de reguliere begrotingen en jaarverslagen aandacht te besteden aan het professionaliseringsbudget, waaronder de relatie met teamontwikkeling.

Vanwege de prioritering in het coalitieakkoord voor de professionalisering van onderwijspersoneel op teamniveau, is het belangrijk om inzichtelijk te maken hoe deze middelen worden ingezet. Daarom verkennen wij hoe we de professionaliseringsgelden in de komende jaarverslagen en begrotingen van OCW zichtbaar kunnen maken. We streven ernaar dit in de eerstvolgende begroting op te nemen.

T04190 Toezegging Brief over toepassing van artikel 5, onder b, Leerplichtwet over thuisonderwijs.
De staatssecretaris van Onderwijs en Emancipatie zegt de Eerste Kamer, naar aanleiding van een vraag van het lid Kemperman (FVD), toe de Kamer vóór de zomer van 2026 per brief te informeren over de wijze waarop de regering omgaat met de gevolgen van het arrest van de Hoge Raad van 21 april 2026 over artikel 5, onder b, van de Leerplichtwet 1969 voor thuisonderwijs.

Vanwege de grote gevolgen voor ouders en kinderen moeten verschillende beleidsopties voor de vrijstelling wegens richtingsbezwaren zorgvuldig worden gewogen, zowel juridisch als vanuit het oogpunt van uitvoerbaarheid. De arresten van de Hoge Raad hebben fundamentele gevolgen voor de beleidsopties. Deze arresten moeten daarom worden betrokken bij de beleidsopties. De Eerste en Tweede Kamer worden dit najaar geïnformeerd over de verkenning. Het belangrijkste uitgangspunt daarbij is dat het recht op onderwijs van ieder kind invulling krijgt.

MOTIES

Motie van het lid Koffeman c.s.; De Eerste Kamer verzoekt de regering om studenten van de pechgeneratie op een behoorlijke wijze te compenseren voor de door hen betaalde of te betalen rentelasten.
Over de uitvoering van deze motie is de Eerste Kamer geïnformeerd in de brief 'Reactie op halfjaarlijks verzoek om informatie over de stand van zaken van een aantal moties en toezeggingen van de staatssecretaris van OCW' (Kamerstukken I, 2024/25, 36600 VIII B). Het kabinet Rutte IV heeft de Eerste Kamer geïnformeerd dat zij voornemens was deze motie niet uit te voeren. Dat is gebeurd in de brief van 6 december 2022 (Kamerstukken I 2022/2023, 35788, AB) en op 24 mei 2023 met de brief Verslag van een nader schriftelijk overleg (met reactie op nadere vragen) over de herinvoering van de basisbeurs en tegemoetkoming van huidige studenten zonder basisbeurs (Kamerstukken I 2022/23, 35788, nr. AF). Het wetsvoorstel voor een aanvullende tegemoetkoming voor leenstelselstudenten is recentelijk aangenomen in uw Kamer. Deze aanvullende tegemoetkoming zal in 2027 worden uitgekeerd aan studenten. Met deze invulling acht het kabinet deze motie alsnog uitgevoerd.

Motie-Roovers; De Eerste Kamer verzoekt de regering pal voor academische vrijheid te blijven staan en de nadruk te leggen op het recht van wetenschappers en onderwijsinstellingen om zonder inmenging van buitenaf hun onderwijsinhoud en richtlijnen te bepalen en uit te spreken dat vragenlijsten uit de VS aan Nederlandse wetenschappers en/of onderwijsinstellingen absoluut ontoelaatbaar zijn en in gesprek te treden met UNL over hoe deze stellingname van de regering geoperationaliseerd kan worden en hoe de regering universiteiten en andere onderwijsinstellingen in Nederland actief kan ondersteunen in hun acties om de academische vrijheid te waarborgen en de Eerste Kamer te informeren over de resultaten.

De Eerste Kamer is eerder geïnformeerd over deze motie in de Kamerbrief ‘Inzet op het borgen en versterken van de vrijheid, veiligheid en vertrouwen in de wetenschap’.[24] Daarin gaat onze ambtsvoorganger onder andere in op de vragenlijsten uit de VS en de inzet op de academische vrijheid. Als onderdeel van die inzet zijn twee adviesvragen bij de KNAW neergelegd over de wettelijke verankering van academische vrijheid en het onderscheid tussen academische vrijheid en vrijheid van meningsuiting. Deze rapporten zijn recent gepubliceerd. Momenteel bestudeert de minister van OCW deze adviezen en wordt met het veld gesproken over mogelijkheden om de academische vrijheid beter te borgen. Twee nog te verwachten rapporten van het Rathenau Instituut over pluriformiteit in de wetenschap en een kennisbasis voor academische vrijheid zullen hieraan bijdragen. Voor de kerst wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de reactie op deze vier rapporten. Uw Kamer zal daarvan een afschrift ontvangen.

[24] *Kamerstukken I*, vergaderjaar 2024–2025, 31 288, Q.